

آداب و تشریفات

تالیف:

دکتر محمد بیدگل

دکتر بهناز نوری کورعباسی

www.ketab.ir

سرشناسه	بیدگلی، محمد، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآور	آداب و تشریفات/تالیف محمد بیدگلی، بهناز نوری کورعباسلو.
مشخصات نشر	تهران: کیان دانش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۲۲۳ ص.
شابک	978-600-758084-4
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
موضوع	آداب معاشرت
موضوع	Etiquette
موضوع	آداب دیپلماتیک
موضوع	Diplomatic etiquette
شناسه افزو	نوری کورعباسلو، بهناز، ۱۳۶۲ -
رده بندی کده	BJ۱۸۵۳
رده بندی دیو	۳۹۵
شماره کتابسناسی ملی	۶۰۵۴۳۰۶

آداب و تشریفات

تألیف:	دکتر محمد بیدگلی - دکتر بهناز نوری کورعباسلو
ناشر:	انتشارات کیان دانش
نوبت چاپ:	اول/۱۳۹۸
تیراژ:	۱۰۰ نسخه
حروفچینی:	موسسه مهراد
چاپخانه:	موسسه مهراد
مصحافی:	موسسه مهراد
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۵۸۰-۸۴-۴
قیمت:	۳۲۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر برای انتشارات کیان دانش محفوظ است

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب - روبروی درب اصلی دانشگاه تهران خیابان
فخر رازی - پلاک ۷۳

تلفن: ۶۶۹۵۹۵۴۹

بهر عجبی در ایران وجود دارد که میان دشوار بودن متن و سطح سواد نویسنده رابطه ای وجود دارد. هر قدر متنی سنگین تر، ثقیل تر و غیر قابل فهم تر باشد، نویسنده آن باسوادتر و فرهیخته تر است. بنابراین یک متن سلیس و روان حکایت از کم سواد و یا سطح پایین بودن نویسنده و یک متن ثقیل و دشوار برای خواننده حکایت از باسواد بودن نویسنده می نماید. کمتر نویسنده منابع علوم انسانی نگران و یا به فکر فهمیدن یا نفهمیدن اثرش، قابل فهم بودن یا غیر قابل فهم بودن نوشته اش برای مخاطبش است. مشکل فهمیدن متن، مشکل خواننده است و ارتباط چندانی با نویسنده پیدا نمی کند. او نمی تواند و نایستی کلاس کارش را برای فهم خواننده پایین بیاورد. واقعیت اما درست برعکس حکایت بالاسست. متن ثقیل، پیچیده، مبهم و سنگین اتفاقاً و بر خلاف بسیاری از نویسندگان، بیش از آنکه مبین سطح بالای سواد و دانش نویسنده باشد، بسیاری از موارد اتفاقاً حکایت از کم سواد و سطحی بودن وی می کند. چرا که در موارد بسیاری اتفاقاً آنچه باعث می شود تا خواننده نتواند معنی متن را دریابد به واسطه پیچیدگی و دشواری موضوع یا کم سواد بودن خواننده است بلکه به واسطه آن است که از قضای روزگار خود نویسنده، موضوع را درست نفهمیده بوده. وقتی نویسنده ای خود موضوعی فکری، فلسفی، نظری و معرفتی را نتوانسته درست بفهمد، چگونه می توان از او انتظار داشت که آن را به خواننده انتقال دهد؟ در فرهنگ ما هم متن ساده و روان نمی تواند جایگاه بالایی برای نویسنده داشته باشد و یا کند. به بیان دیگر، نویسنده ممکن است پایین بودن سوادش را در پشت دشوارنویسی، دشواری، غنچه پنهان کرده باشد و این تراژدی دردناک بسیاری از متون علوم انسانی ما بالاخص در حوزه اندیشه و نظریات است.

کتاب حاضر حاصل چندین سال تجربه تدریس در مسامشریفات دانشجویان دوره کاردانی روابط عمومی است که بر اساس سرفصل درسی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تدوین در بیست و هفت فصل تنظیم گردیده است. تلقی مردم از تشریفات معمولاً مترادف است با پذیرایی ها، میهمانی ها، اتومبیل های پرزرق و برق و ... در صورتیکه تشریفات طی تاریخ به نحوی از احوال خود داشته مثلاً در خانه یا اداره یا اماکن عمومی یا ... در واقع عرف تشریفات را ساخته و تدریجاً تکمیل کرده است. تشریفات به معنی ساده و عام، مجموعه آداب و رسوم و سنن و اعمالی است که اساس آن بر ادب بوده و مردم در روابط خود با یکدیگر آنها را رعایت می کنند و نتیجه آن برقراری تفاهم و دوستی بین آنان است. به بیان دیگر مشکلات عدیده ای آماده کردن این کتاب به تاخیر افتاد ولی بالاخره بعد از نزدیک به سه سال توانستیم به خود وفا کنیم و کتاب حاضر را تحت عنوان مراسم و تشریفات با عنایت حضرت حق به چاپ برسانیم. در ابتدا وظیفه خود می دانیم از همه پژوهشگرانی که در فراهم آوری این اثر بهره برده ایم و البته در فهرست منابع از ایشان یاد کرده ایم نهایت سپاس را تقدیم نماییم. همچنین از مدیریت محترم انتشارات ... جناب آقای ... و همکاران ارجمندشان که در زمینه چاپ و نشر این کتاب قبول زحمت نموده اند، کمال تشکر را داریم.

کتاب حاضر مانند هر اثر دیگری بی نقص نیست، نگارندگان از خوانندگان عزیز و گرامی تقاضا دارند، کوتاهی ها و نواقص اثر حاضر را گوشزد نمایند تا در چاپ های بعدی اصلاحات لازم اعمال شوند.

دکتر محمد بیدگلی - دکتر بهناز نوری کورعباسلو

فهرست مطالب

۳	مقدمه
۱۳	فصل اول - ریشه لغت تشریفات
۱۳	تعریف تشریفات
۱۴	تعریف رفتار یا نزاکت
۱۴	مشخصه‌های تشریفات
۱۴	تشریفات و روابط عمومی
۱۵	تشریفات و انواع آن
۱۶	ضرورت تشریفات
۱۷	عواقب عدم رعایت تشریفات
۱۷	ویژگی‌های تشریفات
۱۹	فصل دوم: اصول رفتاری
۱۹	چگونگی وضع ظاهری
۲۰	چگونگی رفتار در معابر عمومی
۲۰	نحوه معرفی و آشنایی
۲۱	مهارت‌های رفتاری
۲۲	آداب غذا خوردن
۲۵	آداب سخنرانی
۲۶	نکات مهم در آداب سخنرانی
۳۷	فصل سوم: کلیات تشریفات
۳۷	کلیات تشریفات
۳۸	اقدامات لازم برای برگزاری جلسات
۳۹	اقدامات لازم برای برگزاری جشنواره‌ها
۳۹	برگزاری سالگرد مراسم ویژه
۳۹	اقدامات لازم برای برگزاری سمینارها
۳۹	برگزاری بازدیدها
۴۰	مزایای برگزاری نمایشگاه
۴۰	علل شکست در نمایشگاه
۴۰	تشریفات نمایشگاه

۴۰	تشریفات مراسم ترحیم و سوگواری
۴۱	فصل چهارم: فرایند تشریفات
۴۱	فرایند تشریفات
۴۳	حریم یا قلمرو
۴۳	حمل و نقل میهمانان
۴۴	آداب رانندگی
۴۵	تشریفات اتومبیل
۴۶	نحوه استفاده از اتومبیل تشریفاتی
۴۹	فصل پنجم: رعایت چند اصل مهم تشریفاتی
۴۹	رعایت چند اصل مهم تشریفاتی
۴۹	آداب تماس تلفنی
۴۹	آداب دست دادن
۵۰	کارت ویزیت
۵۱	رعایت تقدم بانوان
۵۲	چگونگی نصب عکس مقامات رسمی و قوا حاکم بر آن
۵۲	نکاتی که در نصب عکس باید بدان توجه داشت
۵۳	آداب استفاده از اتومبیل در تشریفات
۵۵	فصل ششم: رئیس دولت
۵۵	تقدم بین مقامات داخل کشور
۵۶	تقدم در روابط بین المللی
۵۶	تقدم روسای کشورها
۵۷	مصونیت‌ها و مزایا
۵۷	تقدم فردی دیپلمات در جمع دیپلمات‌ها
۵۸	تقدم مقدم السفراء
۵۸	ترتیب تقدم کارمندان دیپلماتیک
۵۹	طبقه بندی مقامات سیاسی (دیپلماتیک) وزارت امور خارجه
۶۰	سفیر اکرادیته
۶۰	سفیر سیار
۶۰	سفیر فوق العاده
۶۰	سفیر پاپ، نونس
۶۰	تقدم کارمندان دیپلماتیک در داخل هر نمایندگی

۶۱	روسای هیات‌های کنسولی
۶۱	تعیین کنسول (متن روانامه)
۶۳	پذیرش سر کنسول و روانامه
۶۴	وظایف کنسول
۶۴	اختیارات کنسول
۶۴	غیبت کنسول
۶۴	پایان مأموریت کنسول
۶۵	مزایای کنسول
۶۵	تقدم و تاخیر بین روسای پست کنسولی
۶۷	فصل هفتم: مسافرت‌های رئیس کشور
۶۷	مسافرت‌های رئیس کشور
۶۸	مراسم مخصوص دیدار غیر رسمی رئیس کشور
۶۸	دیدارهای رسمی افراد غیر رسمی جاسعه با شخصیت‌های بلند پایه
۶۹	نکاتی در باره سفرهای رسمی رئیس کشور
۶۹	در یک سفر رسمی معمولاً نکات زیر مورد توجه قرار می‌گیرد:
۷۳	مراسم بازدید روی عرشه یگان‌های رزمی
۷۳	تشریفات مرسوم هنگام تودیع و استقبال از پادشاه، رئیس کشور یا رئیس جمهور
۷۴	مسافرت‌ها و اقامت‌های خصوصی روسای کشورها
۷۴	تشریفات امروزی ورود سفیر تا هنگام تسلیم استوارنامه
۷۵	تشریفات ورود سفیران و تسلیم استوارنامه
۷۵	موضوعاتی که در این بخش مورد بحث قرار می‌گیرد عبارت است از:
۷۵	نمونه ای از استوار نامه
۷۷	اوراق فراخوانی سفیر
۷۸	در موارد زیر تقدیم اوراق فراخوانی سفیر سابق لغو می‌گردد.
۷۸	چه موقع تغییر استوارنامه انجام می‌گیرد:
۷۸	وابستگی فنی
۷۹	فصل هشتم: اصول معمول در برگزاری میهمانی‌ها
۷۹	انتخاب مناسب برای برگزاری میهمانی
۸۱	معرفی خود به میزبان و آشنایی با سایر میهمانان
۸۲	شرایط موفق بودن پذیرایی
۸۳	میهمانی شام

۸۳	رنگ در طراحی محیط
۸۴	چه رنگی، برای کجا
۸۵	برگزاری میهمانی شام رسمی به صورت بوفه
۸۵	تهیه فهرست میهمانان
۸۵	انتخاب نوع پذیرایی
۸۶	انتخاب محل مناسب برای پذیرایی
۸۶	تهیه کارت دعوت و رعایت اصول لازم در تهیه و ارسال دعوت نامه
۸۷	تنظیم فهرست غذا
۸۷	چگونگی پذیرش، استقبال و هدایت میهمانان
۸۸	نحوه خداحافظی، بدرقه میهمانان
۸۹	فصل نهم: انواع پذیرایی ها
۸۹	انواع پذیرایی ها
۸۹	پذیرایی به طریق بوفه استفاده
۸۹	اصول حاکم بر میز بوفه
۹۰	نحوه چیدن میز بوفه
۹۰	نکاتی که می بایست در پذیرایی به طریق بوفه رعایت نمود
۹۱	پذیرایی به طریق نشسته
۹۱	نحوه چیدن وسایل روی میز
۹۲	ترتیب سرو غذا در پذیرایی به طریق نشسته
۹۳	نکاتی که در پذیرایی نشسته می بایست مراعات شود
۹۳	پذیرایی به صورت ترکیبی از بوفه و نشسته
۹۵	فصل دهم: لباس های رسمی
۹۵	لباس های رسمی
۹۵	لباس اونیفرم (UNIFORM)
۹۶	لباس فراک (FRAC)
۹۷	موارد استفاده از لباس فراک
۹۷	لباس ژاکت (JAQUETTE)
۹۷	لباس اسموکینگ (SMOKING)
۹۸	موارد استفاده از لباس اسموکینگ
۹۸	چند نکته درباره لباس های رسمی
۹۹	فصل یازدهم: نکاتی درباره نشان

۹۹.....	نکاتی درباره نشان
۱۰۰.....	علل اعطای نشان
۱۰۰.....	انواع نشان‌ها و مدالهای جمهوری اسلامی ایران :
۱۰۰.....	نشان‌های دولتی (غیر نظامی)
۱۰۱.....	علائم و عناوین کشوری
۱۰۱.....	نشان‌های خارجی
۱۰۲.....	امضای عکس به جای نشان
۱۰۲.....	تاریخچه پیدایش نشان
۱۰۲.....	مقررات عمومی درباره اعطای نشان
۱۰۵.....	فصل دوازدهم: پرچم رسمی
۱۰۵.....	پرچم رسمی
۱۰۵.....	مشخصات پرچم
۱۰۶.....	تشریفات پرچم
۱۰۶.....	نظم تقدم پرچم‌ها
۱۰۶.....	پرچم در نمایندگی‌های دیپلماتیک
۱۰۶.....	پرچم در پست‌های کنسولی
۱۰۷.....	فواید پرچم در نمایندگی‌ها و پست‌های کنسولی
۱۰۷.....	آیین برافراشتن و پایین آوردن پرچم
۱۰۸.....	موارد استفاده از پرچم رسمی
۱۰۸.....	آیین استفاده از پرچم در اعیاد ملی و مذهبی
۱۰۸.....	آیین نیمه افراشته نمودن پرچم
۱۰۹.....	نصب پرچم بر روی وسائل نقلیه
۱۰۹.....	موارد استفاده از پرچم اتومبیل در نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج
۱۰۹.....	آیین استفاده از پرچم جمهوری اسلامی ایران و پرچم هیأت‌های میهمان جمهوری اسلامی ایران
۱۰۹.....	آیین استفاده از پرچم در نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج
۱۱۰.....	تقدم پرچم
۱۱۰.....	آیین استفاده از پرچم در مجامع بین‌المللی:
۱۱۱.....	فصل سیزدهم: مبادله هدیه
۱۱۱.....	مبادله هدیه
۱۱۱.....	اصولی که در هدیه دادن و هدیه گرفتن باید رعایت نمود:
۱۱۳.....	فصل چهاردهم: آداب و رسوم تشریفات در ایران باستان

۱۱۳	آداب و رسوم تشریفات در ایران باستان
۱۱۴	آداب رفتاری، ترتیبات البسه و هنر سخن گفتن در ایران باستان
۱۱۷	فصل پانزدهم: تشریفات در سلسله هخامنشی
۱۱۷	تشریفات در سلسله هخامنشی
۱۱۷	تشریفات؛ نه تجملات و اسراف:
۱۱۹	تخت جمشید، محل برگزاری مراسم تشریفاتی هخامنشی:
۱۲۱	ترتیبات حضور مردم و نحوه گزارش امور:
۱۲۲	رییس تشریفات در دوران هخامنشی و دوره‌های بعد:
۱۲۳	فصل شانزدهم: مهمانداری در آیین اسلام و ایران
۱۲۳	مهمانداری در آیین اسلام و ایران:
۱۲۴	فرایند تشریفات
۱۲۸	قانون طلایی تشریفات
۱۲۸	مراحل تشریفات فعالیت
۱۳۱	فصل هفدهم: تشریفات در قرآن، کریم و در کلام پیامبر اکرم (ص) و ائمه اطهار (ع)
۱۳۱	تشریفات در قرآن کریم و در کلام پیامبر اکرم (ص) و ائمه اطهار (ع)
۱۳۱	تشریفات، احترام به قوم و قبیله:
۱۳۵	فصل هجدهم: آداب تشریفات در دربار مغولان و ایلخانان
۱۳۵	آداب تشریفات در دربار مغولان و ایلخانان
۱۳۸	استقبال از سفیران
۱۴۰	معارفۀ سفیر
۱۴۱	تودیع سفیر
۱۴۱	ویژگی های تشریفات
۱۴۳	فصل نوزدهم: آداب و تشریفات در سلسله صفویه
۱۴۳	آداب و تشریفات در سلسله صفویه
۱۴۴	سفیر و سفارت
۱۴۶	ورود سفرای خارجی از مرز تا پایتخت
۱۴۷	باریابی سفرا
۱۴۸	مذاکره با سفرا
۱۴۹	مجلس مشورتی و نقش شاه در تصمیمات سیاست خارجی
۱۵۰	اعتمادالدوله
۱۵۱	واقعۀ نویسی (وقایع نویسی - مجلس نویسی)
۱۵۲	میهماندار باشی

۱۵۲	وظایف میهماندار باشی
۱۵۳	میهماندار خاص
۱۵۵	ایشیک آقاسی باشی
۱۵۵	ناظر
۱۵۵	یساولان صحبت
۱۵۷	فصل بیستم: آداب تشریفات در سلسله قاجاریه
۱۵۷	آداب تشریفات در سلسله قاجاریه
۱۵۸	معنا و مفهوم آداب دیپلماتیک
۱۵۸	بررسی برخی از مضامین عینی آداب دیپلماتیک در دوره قاجاریه
۱۶۳	فصل بیست و یکم: آداب ایران بعد از اسلام تا انقلاب اسلامی
۱۶۳	آداب ایران بعد از اسلام تا انقلاب اسلامی
۱۶۳	تلفیق تشریفات باستان با آداب اسلامی
۱۶۴	آداب دید و بازدید
۱۶۵	آداب میزبانی و مهمانی
۱۷۶	پذیرایی
۱۷۷	آداب هدایا
۱۷۸	آداب رفتار با علما، شیوخ، و پیشکسوتان
۱۷۹	ورود آداب غرب به ایران در قرن بیستم
۱۷۹	آداب معاشرت بازرگانان و سیاستمداران در مراسم‌های رسمی
۱۸۵	فصل بیست و دوم: تحولات عمده در تشریفات پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران
۱۸۵	تحولات عمده در تشریفات پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران
۱۹۱	فصل بیست و سوم: تشریفات بین‌المللی
۱۹۱	تشریفات بین‌المللی
۱۹۱	تشریفات چیست؟
۱۹۲	مشخصه‌های تشریفات
۱۹۲	رعایت آداب و تشریفات پسندیده در مراودات بین‌المللی - تجاری
۱۹۴	جلسات و ملاقاتها
۱۹۵	ضیافتها
۱۹۷	چند نکته دیگر
۱۹۹	فصل بیست و چهارم: رهبران و تشریفات
۱۹۹	رهبران و تشریفات
۲۰۳	فصل بیست و پنجم: آداب و تشریفات پسندیده در مراودات بین‌المللی - تجاری

۲۰۳	آداب و تشریفات پسندیده در مراودات بین المللی - تجاری
۲۰۳	ضرورت رعایت آداب و تشریفات پسندیده
۲۰۹	فصل بیست و ششم: حاشیه‌های جذاب تشریفات ایرانی
۲۰۹	حاشیه‌های جذاب تشریفات ایرانی
۲۰۹	تشریفات ایرانی
۲۱۰	رفتار متقابل در برخورد با بی احترامی دیپلماتیک
۲۱۰	تشریفات در کشورهای مختلف
۲۱۱	تشریفات در مراسم استقبال از پادشاه عمان
۲۱۳	اصول قراردادی در تشریفات
۲۱۳	ظرافت‌های رفتاری
۲۱۴	پرچم
۲۱۴	حریم شخصی
۲۱۵	فصل بیست و هفتم: ضرورت تهیه شرح حال
۲۱۵	ضرورت تهیه شرح حال
۲۱۵	الف: مشخصات پرسنلی
۲۱۶	ب: تحصیلات
۲۱۶	پ: زبان‌های خارجی
۲۱۶	ت: دوره‌های حرفه‌ای و آموزشی
۲۱۶	ث: دوره‌های آموزش حرفه‌ای جهت ارتقای مقام
۲۱۶	سفرهای کاری به خارج از کشور
۲۱۷	شرکت در کنفرانس‌های بین‌المللی
۲۱۷	تألیفات
۲۱۷	نشان‌ها و مدال‌ها
۲۱۷	سرگرمی‌های مورد علاقه
۲۱۷	نکاتی که در تهیه شرح حال باید مورد توجه قرار گیرد
۲۱۹	منابع و مآخذ